

Araştırma Makalesi – Research Article

DOI: 10.54493/jgtr.1608317

Turistik Ürün Çeşitlendirmesine Yönelik Bir Araştırma: Hindiba Doğa Evi Örneği

A Study on Tourism Product Diversification: The Case of Hindiba Nature House

Refika ATALAY¹ , Bengü Su KARAGÖZ² , Elmas TOKLU ÖLMEZ³ ,
Beyza AKIN⁴ , Erkan AKGÖZ^{5*}

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:

Başvuru tarihi:27/12/2024

Kabul tarihi:13/02/2025

Yayın tarihi:28/03/2025

Anahtar Kelimeler:

Gönüllülük Projesi,

Hindiba Doğa Evi,

TaTuTa,

Turizm

ÖZET

Çevreci yaklaşımların artışıyla tüketici tercihlerinde ve işletmelerde değişimler yaşanmaktadır. Turizm sektöründe de çevreci politika uygulamaları yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu araştırma, sürdürülebilir turizm belgesine sahip olan ve TaTuTa gönüllülük projesine ev sahipliği yapan Hindiba Doğa Evi işletmesindeki sürdürülebilirlik uygulamalarını incelemeyi amaçlamaktadır. Örnek olay incelemesi olarak nitelendirilebilecek olan araştırmanın, sürdürülebilir turizm uygulamalarına yol gösterici olması hedeflenmektedir. Ayrıca yönetici ve personelin sürdürülebilir turizm ve gönüllülük projesiyle ilgili tutum ve düşüncelerinin tespiti amaçlanmaktadır. Veriler gözlem ve görüşme yoluyla elde edilmiştir. Araştırma sonucunda, sürdürülebilirlik uygulamalarının personeller tarafından benimsendiği ve misafirlerden olumlu dönüşler alındığı belirlenmiştir. Bu araştırma sonucunda, gelecekte gönüllülük projelerine yönelimde artış olacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda paydaşlara önerilerde bulunulmuştur.

ARTICLE INFO

Background:

Received:27/12/2024

Accepted:13/02/2025

Published:28/03/2025

Keywords:

Volunteer Project,

Hindiba Nature House,

TaTuTa,

Tourism

ABSTRACT

With the increase in eco-friendly approaches, changes have been observed in both consumer preferences and businesses. The tourism sector has also started to witness the widespread implementation of eco-friendly policies. This study aims to examine the sustainability practices at Hindiba Nature House, a business that holds a sustainable tourism certificate and hosts the TaTuTa volunteer project. The research, which can be described as a case study, is intended to serve as a guide for sustainable tourism practices. Additionally, it seeks to identify the attitudes and perceptions of the management and staff regarding sustainable tourism and the volunteer project. Data were collected through observation and interviews. The study found that sustainability practices are embraced by the staff and have received positive feedback from guests. As a result of this study, it is anticipated that there will be an increase in the inclination towards volunteer projects in the future. In this context, recommendations have been provided to the stakeholders.

¹ Öğr. Gör., Selçuk Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, atalay@selcuk.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3013-1314

² Doktora, Selçuk Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği ABD, karagozbengusu@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3259-8070

³ YL Mezunu, Selçuk Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği ABD, elmastku.97@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1170-093X

⁴ YL Mezunu, Selçuk Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği ABD, akin.beyza01@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1681-3140

⁵ Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, eakgoz@selcuk.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6723-0271

* Sorumlu yazar/ Corresponding author.

Önerilen Atıf/ Cited as: Atalay, R., Karagöz, B.S., Toklu Ölmez, E., Akın, B. ve Akgöz, E. (2025). Turistik Ürün Çeşitlendirmesine Yönelik Bir Araştırma: Hindiba Doğa Evi Örneği. *Journal of Global Tourism and Technology Research*, 6(1), 28-42.

Giriş

Turizm, ekonomik büyümenin temel taşlarından biri olmanın yanı sıra çevresel sürdürülebilirlik açısından ciddi sorunlar yaratmaktadır. Artan turist talebi, doğal kaynakların aşırı kullanımı, biyolojik çeşitliliğin azalması ve yerel ekosistemlerin bozulması gibi çevre sorunlarını beraberinde getirmektedir. Bu olumsuz etkiler hem ekosistemlerin dengesini tehdit etmekte hem de turizmin geleceğini riske atmaktadır. Sorunlarla mücadele etmede yenilikçi yaklaşımlara ihtiyaç duyulmaktadır (Rabbany vd., 2013). Çevresel sürdürülebilirlik, sağlık ve ekonomik refahı destekleyerek ekosistemleri korumak için sosyo-kültürel mirası ve doğal kaynakları korumayı amaçlayan geleceğe dayalı bilinçli bir çabadır (Baloch vd., 2023, s. 5918). Sürdürülebilir turizm uygulamaları bu sorunlara çözüm üretmek hem çevresel koruma hem de yerel toplulukların güçlendirilmesi açısından kritik bir rol oynamaktadır.

Kontrolsüz turizm faaliyetleri, birçok doğal alan için ciddi tehdit oluşturmaktadır. Bu tehditler, destinasyonlar üzerinde aşırı baskı oluşmasıyla toprak erozyonu, artan kirlilik, denizlere atık deşarjı, doğal yaşam alanlarının kaybı ve nesli tükenmekte olan türler üzerindeki baskılar gibi çevresel sorunlara neden olabilmektedir. Turizm, su kaynakları üzerinde de baskı yaratmakta ve bu durum yerel toplulukların kritik kaynaklar için rekabet etmesine yol açabilmektedir. Bu nedenle sürdürülebilir turizm uygulamalarını geliştirmek ve turizmden kaynaklanan çevresel etkileri yönetmek önemlidir (Sunlu, 2003, s.263; Deniz, 2019, s.329). Turizmden kaynaklanan olumsuz etkilere karşı da kullanılabilen "sürdürülebilir turizm", tüketici ihtiyaçlarının karşılanmasında gelecek nesilleri gözetmektedir (Meler ve Ham, 2012, s.131). Sürdürülebilirlik; çevresel, ekonomik ve sosyal boyutları dikkate alarak turizm faaliyetlerinin olumsuz etkilerini en aza indirmeyi amaçlayan bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım ekolojik dengeyi korurken, ekonomik olarak uygulanabilirliği sağlamak ve toplumsal eşitlik ilkesini gözetmektedir (Pan vd., 2018, s.455). Turizmin olumsuz etkilerini azaltmak ve bu etkilere dikkat çekmek amacıyla Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO), 2017 yılını Sürdürülebilir Turizm Yılı ilan etmiş ve herkesi sürdürülebilir turizm ilkelerine uyararak seyahat etmeye ve yerel topluluklara yönelmeye davet etmiştir (Streimikiene vd., 2021, s.260). Çevresel duyarlılığı artıran ve yeni bir yaklaşım olarak öne çıkan sürdürülebilir turizm, yenilenemeyen kaynakların daha etkin bir şekilde kullanılması ve gelecek nesillere aktarılmasını hedeflemektedir (Uğurlar, 2017, s.121).

Sürdürülebilir turizm anlayışının yaygınlaşmasıyla çevre dostu turistlerde artış görülmektedir. Bu doğrultuda sürdürülebilirlik ilkelerine duyarlı tüketici davranışları, turizm sektöründe çevre bilincini ön plana çıkaran pazarlama yaklaşımlarının benimsenmesini zorunlu kılmaktadır. Yeşil pazarlama, doğal çevre üzerindeki olumsuz etkileri en aza indirmek için mal veya hizmetlerin yaratılması ve reklamının yapılmasına yönelik stratejik bir süreçtir. Yeşil pazarlama araçlarını kullanmak çevreye duyarlı tüketici davranışını teşvik etmektedir (Akram vd., 2024). Tüketici ihtiyacının kârlı ve sürdürülebilir şekilde belirlenmesi, öngörülmesi ve karşılanmasında sorumlu yönetim süreci olan yeşil pazarlamada insan ve doğal çevrenin refahı gözetilmektedir (Thakkar, 2021, s.59). Yeşil pazarlama özellikle sürdürülebilir çevreye değer veren turistler için satın alma davranışlarında etkili bir stratejidir (Lumbanraja vd., 2019, s.261). Araştırmalar, eko-etiketler, eko-markalar ve yeşil reklamlar da dahil olmak üzere çevre dostu pazarlama araçlarının yeşil satın alma kararını önemli ölçüde etkilediğini göstermektedir (Chin vd., 2018, s.263). Tüketicilerin yeşil farkındalığı artmaya devam ettikçe, bir ürünün çevre dostu olma düzeyi ve pazarlamasının kalitesi, tüketicilerin satın alma kararını şekillendirmede önemli faktörler haline gelmektedir (Zhang vd., 2023, s.1).

Bu araştırmanın temel amacı, Bolu-Mengen'de sürdürülebilir turizm belgesine sahip Hindiba Doğa Evi Pansiyon (HDEP) işletmesinde sürdürülebilirlik uygulamalarını derinlemesine incelemektir. Türkiye'de yürütülen gönüllülük projelerinden biri olan TaTuTa'nın dikkate alınması, araştırmanın kapsamını genişleterek sürdürülebilir turizm uygulamalarını işletmelerine dahil etmek isteyen diğer yöneticilere yol gösterici bir kaynak oluşturma hedefini taşımaktadır. Ayrıca yönetici ve personelin

sürdürülebilir turizm ve gönüllülük projelerine yönelik tutum ve düşüncelerinin belirlenmesi de araştırmanın amaçlarındandır. Elde edilecek bulguların hem teorik hem de pratik açıdan alana katkı sağlaması beklenmektedir.

Literatür

TaTuTa: Ekolojik Çiftliklerde Tarım Turizmi ve Gönüllü Bilgi, Tecrübe Takası Projesi

Turizmdeki değişimler kırsal turizm ve çiftlik turizmine de yansımıştır. Kırsal turizm doğayla ilgiliyken, çiftlik turizm çiftlikle uğraşan yerel halkı kapsamaktadır (Nilsson, 2002, s.10). 19. yüzyılın sonlarında North Dakota’da tarım/hayvan çiftliklerinde tatil yapılmaya başlanmıştır. 1880 yılında ilk çiftlikler işletilmiş, 1949 yılında ilk kez tatili broşürlerinde çiftlik tatili imkanından bahsedilmiştir (Ahmadova ve Akova, 2016, s.17). Günümüze kadar gelişmeler yaşanarak kırsal kalkınma açısından önemli olan bu alanlarda kırsal kalkınma ve sürdürülebilirlik amacıyla projeler de geliştirilmiştir. Bu projelerden biri de WWOOF (*World Wide Opportunities on Organic Farms - Organik Çiftliklerde Dünya Geneline Fırsatlar*)’tur.

WWOOF, sürdürülebilirlik ve rejeneratif tarıma bağlı, kâr amacı gütmeyen hareket olarak tanımlanmaktadır. Organik tarım ve bahçecilikte beceri kazanımı, doğayla uyum içinde kırsal yaşam deneyimi, organik ve sürdürülebilirlik hareketine katkı ve kültürel değişimi hedeflemektedir. Bu doğrultuda WWOOF, ziyaretçilerin organik çiftliklerle buluşmasını sağlamaktadır (WWOOF, 2024). WWOOF, 1974’te İngiltere’de kurulmuş ve dünya çapında faaliyetler gerçekleştirmektedir (McIntosh ve Campbell, 2001). Türkiye’de bu organizasyonda yer alan ülkelerden biri olup tarım turizmi özelinde projeler yapılmıştır. Bunlardan biri Buğday Derneği’nin 2003’te başlattığı TaTuTa’dır (Kaymaz ve Birinci, 2018, s.117). Proje, kırsalda tarım yapan ailelere ek kaynak sağlanması, işgücü, ekolojik yöntemler konusunda bilgi ve deneyim takasında bulunulması, kültürlerarası alışverişin sağlanması, ekolojik alanda sorumluluk yerine getirilmesi gibi amaçlar hedeflemiştir (Yıldırım, 2018, s.1). TaTuTa, 2006’ya kadar sürmüş olsa da ilerleyen yıllarda kendi kendini devam ettirmiştir (TaTuTa, 2024). Projedeki çiftlikler organik tarımla ilgilenmekte ve kişiler “gönüllü” olarak belirli çiftliklere katılmakta, ücret vermeden çiftlikteki işleri yerine getirip çiftliklerde konaklayabilmektedir (Selvi ve Demirel, 2012, s.190). Ziyaretçiler eğlenceli deneyim yaşarken çiftlik sahipleri ile de iş birliği sağlamaktadır (Kaymaz ve Birinci, 2018, s.117). 2025 yılı şubat ayı itibarıyla TaTuTa’da 56 ev sahibi bulunmaktadır (TaTuTa, 2025).

Selvi ve Demirel (2012), TaTuTa projesinin çiftliklerde ne derecede amacına ulaştığını araştırmıştır. Araştırma sonucunda her ne kadar yerel halk ile ziyaretçilerin iyi anlaştığı görülse de bilgi takasının yeterli düzeyde olmadığı görülmüştür. Artuğer vd., (2013), TaTuTa çiftliklerinin tanıtılmasında pazarlama faktörlerini kullanmışlardır. Araştırma sonucunda çiftliklerin web sayfaları olmasının ve iletişim bilgilerinin ücretsiz olarak internette olmasının gerektiği belirlenmiş, çiftliklerin reklamlarının yapılması gibi önerilerde bulunulmuştur. Civelek (2013), Muğla’daki TaTuTa çiftliklerindeki tarım turizmi fırsatlarını ve uygulamalarını ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Kırsal alanlardaki turizm faaliyetleri ile yerel halka istihdam sağlandığı belirtilmiş ve yerel halka ekonomik, sosyal ve kültürel yönde olumlu etkisi olduğu belirlenmiştir. Şahbudak ve Şimşek (2017), TaTuTa çiftlik sahiplerinden 10 katılımcı ile görüşme gerçekleştirmiştir. Çiftlik sahipleri, ziyaretçilere ekolojik yaşama dair bilgiler verdiklerini ve çeşitli aktivitelere sahip olduklarını belirtmişlerdir. Çiftlikler sayesinde şehir hayatına karşı ekolojik yaşam modeli konusunda olumlu düşündükleri belirtilmiştir. Kaymaz ve Birinci (2018), Erzurum’daki 3 çiftliğin kırsal kalkınma üzerindeki etkilerini tespit etmeyi amaçlamıştır. Gözlem ve çiftlik sahipleri ile yapılan görüşmeler sonucunda, TaTuTa’nın kırsal alanların sosyoekonomik etkisinin fazla olduğu belirlenmiş ve projenin geniş alanlara yayılmasını sağlayarak kırsal kalkınmanın sağlanabileceği önerilmiştir. Yıldırım (2018), çiftliklerin web sitelerindeki ziyaretçi yorumlarını incelemiş ve çiftlik sahiplerinin deneyimlerine yönelik fikirlerine başvurmuştur. Genel olarak ziyaretçi yorumlarının olumlu olduğu ve en fazla olumlu yorumun çiftlik sahiplerinin misafirperverliği ile ilgili olduğu belirtilmiştir. Olumsuz olarak ise yabancı dil eksikliği sonucuna ulaşılmıştır.

Özdemir vd., (2019), çiftlik sahiplerine önerilerde bulunmak amacıyla TripAdvisor sitesindeki 13 TaTuTa evinin ziyaretçi yorumlarını incelemiştir. Yorumların %85,9’unun olumlu ve “doğa ile iç içe” ve

“huzur” ifadelerine yer verildiği görülmüştür. %14,1’i ise olumsuz ve “özensiz bir işletme” ve “berbat” ifadelerinin bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Poyraz (2019), Dostlar Çiftliği ve Bayır Çiftliğine katılımcı gözlem gerçekleştirmiştir. Araştırmacı çiftlikte 30 gün boyunca gözlem yaparak çiftlikler hakkındaki yorumlarını belirtmiştir. İki çiftliği konuk alıp almamalarına, ücret alıp almadıkları ve ürünlerine göre karşılaştırarak farklı uygulamalar olduğu belirlenmiştir. Akın vd., (2021), pandemide TaTuTa çiftliklerinde uygulanan stratejilere ulaşmayı amaçlayarak 21 çiftlik yöneticisi ile görüşmelerde bulunmuştur. 11’i riskten kaçındığını ve bu sebepten stratejileri olmadığını söylerken, 10 yönetici ise ürünlerde genişletme, farklılaştırma, tutundurma gibi stratejiler geliştirdiklerini belirtmiştir. Ateş (2024), Lisinia Ekolojik Çiftliği’nin çevresindeki çiftliklere ne gibi etkiler yarattığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Kırsal kalkınma ve ekolojik çiftçiliği desteklemeyi hedefleyen araştırmacı, anket aracılığıyla çiftçilerin fikirlerine ulaşmıştır. Genç çiftçilerin az sayıda olduğunu ve ekolojik çiftlik yaklaşımından en çok onların etkilendiğini aktarmıştır. Ayrıca komşu çiftliklerinde tıbbi aromatik bitki ve keçi yetiştiriciliği gibi ekolojik çiftlik uygulamalarına yöneldiklerini belirtmiştir. Yıldız (2024), WWOOF’a bağlı ev sahiplerinin sundukları hizmetlerin incelenmesi ve ekolojik çiftliklerin köylere uyumunu incelemiştir. WWOOF Türkiye’nin internet sitesindeki 66 adet ev sahibine ait bilgiler incelenmiştir. Sunulan hizmetler doğrultusunda orman köy evlerinin ekolojik çiftlik olarak kullanılabilmesi belirtilmiştir. Bu çiftliklerin kurulabilmesi için köy/yerel halkın bilgilendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Literatür incelendiğinde farklı çiftlikler ile ilgili işletme sahipleri ve ziyaretçilerin katılımıyla gerçekleştirilen araştırmaların olduğu görülmektedir. Ancak yapılan araştırmaların sınırlı sayıda olduğu belirlenmiştir. TaTuTa uygulamalarının etkileri ve süreçleri üzerine yeterli inceleme yapılmamış olması, konunun derinlemesine anlaşılmasını zorlaştırmaktadır. İlgili konuda yapılacak araştırmaların hem mevcut literatüre katkı sağlaması hem de TaTuTa’ya ilgi duyan potansiyel gönüllülere bilgi kaynağı sağlaması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Hindiba Doğa Evi

TaTuTa, Türkiye’deki ekolojik tarımla geçinen çiftçi ailelerine mali destek, gönüllü iş gücü ve bilgi sunarak ekolojik tarımın teşvik edilmesini ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasını hedeflemekte, alternatif bir ekolojik yaşam modeli oluşturmayı amaçlamaktadır (Şahbudak ve Şimşek, 2017, s.315). Çevresel koruma ve toplumsal dayanışma açısından önemli olup, katılımcılara doğayla bütünleşik bir deneyim sunarak gönüllülüğü teşvik etmektedir. TaTuTa’ya ev sahipliği yapan Hindiba Doğa Evi, çevre dostu konaklama alternatifi olarak sürdürülebilir turizmin örneklerindedir. Doğal çevre ile uyumlu tasarlanmış yapıları ve yenilenebilir enerji kaynaklarıyla çevresel sürdürülebilirlik ilkelerine bağlı kalmayı amaçlamaktadır.

Resim 1. *Hindiba Doğa Evi Pansiyon*

Kaynak: Hindiba Doğa Evi (2024)

Sürdürülebilirlik belgesi, işletmenin çevreye duyarlı uygulamalarını ve sosyal sorumluluk projelerini belgelemekte ve misafirlere güven vermektedir. Yeşil pazarlama stratejileri ile desteklenen işletme, çevre bilincine sahip turistlerin ilgisini çekmekte ve yerel toplulukların ekonomik gelişimine katkıda bulunmaktadır.

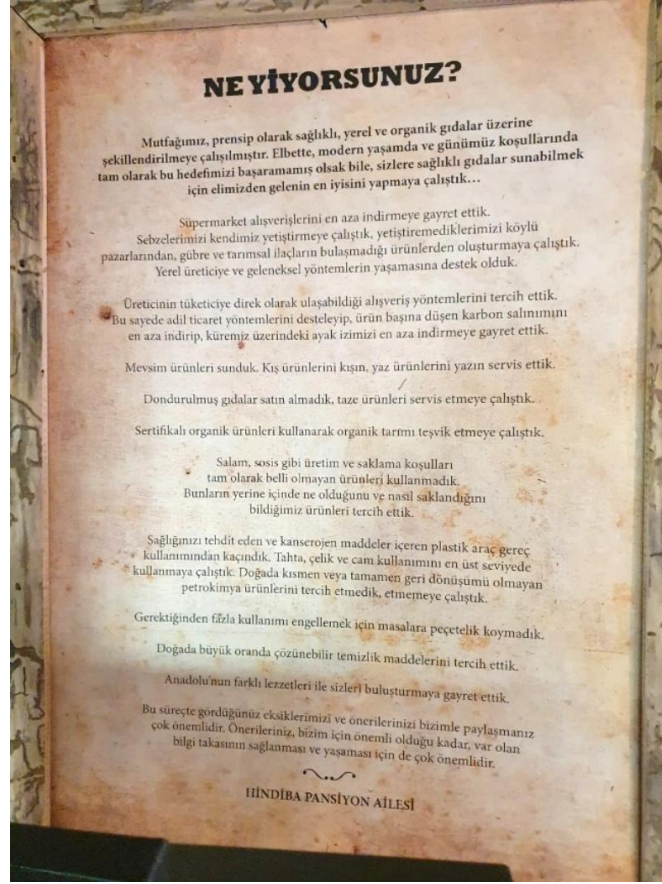
Resim 2. Hindiba Doğa Evi Pansiyon'a Ait Fotoğraflar

Kaynak: Araştırmacı tarafından fotoğraflanmıştır.

Coşkun Koçak ve ailesi, 2000'li yılların başında Mengen'e taşınarak, günümüzde Karakazan olarak bilinen ana binada yaşamaya başlamışlardır. Destinasyonun doğal güzellikleri ve ziyarete gelen misafirlerin talepleri doğrultusunda bölgedeki konaklama ihtiyacını karşılamak amacıyla 2008'de Hindiba Doğa Evi faaliyete geçirilmiştir. Adını özellikle baharda yetişen Kara Hindiba bitkisinden almakta ve "Doğanın Kalbindeki Eviniz" sloganı ile tüm sezon hizmet sunmaktadır. Yaklaşık 3,5 dönüm alana sahip tesiste toplam 10 çalışan bulunmaktadır. Bungalovlar, taş odalar ve hobit evler olmak üzere üç farklı konaklama seçeneği sunulmaktadır. 16 odalı işletmede bir de çekme karavan mevcuttur. İşletmede kamp yapılacak alanlar da yer almaktadır. Karakazan'da ise resepsiyon, mutfak, restoran ile personel odaları bulunmaktadır. İşletmede 2012 yılında inşa edilen bir etkinlik binası da yer almaktadır (Hindiba Doğa Evi, 2024).

Resim 3. Hindiba Doğa Evi Pansiyon'a Ait Fotoğraflar

Kaynak: Araştırmacı tarafından fotoğraflanmıştır.

Buradaki yapılar, doğal malzemeler kullanılarak inşa edilmiş ve doğaya uyumlu tasarlanmıştır. Şehir gürültüsünden, kirli havadan ve yapay gıdalardan uzak alternatif tatil seçeneği sunulmakta ve doğa tutkunlarına hitap etmektedir. 2011'de TaTuTa'ya katılan tesis, ekolojik tarım dernekleri ile iş birliği yapmaktadır. Böylece sadece kendi çevresinde değil, diğer bölgelerdeki tarıma da katkıda bulunmaktadır. Müşteri sadakatini başarılı bir şekilde kazanmış olan işletme, düzenlediği kampanyalarla farklı müşteri profillerine ulaşmayı hedeflemektedir. Engellilere, emeklilere ve diğer dezavantajlı gruplara yönelik yapılan kampanyalarla sosyal turizmi desteklemektedir (Hindiba Doğa Evi, 2024).

Resim 4. Hindiba Doğa Evi Pansiyon'a Ait Açık Alan Fotoğrafları

Kaynak: Araştırmacı tarafından fotoğraflanmıştır.

İşletme, yıl boyunca inziva ve yoga grupları, şirketlerin motivasyon etkinlikleri, çocuk atölyeleri, açık hava sineması, çeşitli masa oyunları ve birçok organizasyon yaparak çeşitli sosyal ve kültürel etkinliklerin gerçekleştirilmesine olanak tanımaktadır. Ayrıca 4 km uzunluğundaki trekking yolu ile doğa yürüyüşü yapma fırsatı sunulmaktadır (Hindiba Doğa Evi, 2024).

Yöntem

Araştırmada nitel araştırma desenine dayalı örnek olay incelemesi kapsamında katılımlı gözlem ve görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Nitel araştırma yöntemleri, problemlerin ortaya çıkarılması için probleme dair durumdan realist bir şekilde yorumlanması sürecidir (Seale, 1999, s.465). Nitel araştırmalarda kişilerin deneyimleri, gözlem, görüşme ve dokümanlar gibi birçok yöntem ile kullanılabilir.

Bir yerle ilgili detaylı inceleme yapılabilmesi için nitel araştırma desenlerinden örnek olay deseni kullanılmaktadır (Karataş, 2023, s.110). Örnek olay incelemesi (durum çalışması), keşifsel nitelik taşıyan bir çalışma türüdür. Araştırmacılar, konu ile ilgili yeni bulgulara ulaşmak için yerinde/yakınında gözlem yapmaktadır (Kafa ve Korkmaz, 2018, s.151). Örnek olay incelemesi ile araştırmacılar, grup veya durumla ilgili derinlemesine inceleme yaparak bakış açısı kazandırabilmektedir (Lodico vd., 2006, s.269). Örnek olay incelemeleri alan çalışmaları olarak da adlandırılmaktadır. Alan çalışmasında hem katılımlı gözlem hem de görüşme yöntemi kullanılması önemlidir (Köklü, 1994, s.773). Görüşme yöntemi esnasında katılımlı gözlemi de ortaya çıkabilmektedir (Seidman, 2006, s.11). Nitel araştırmalardaki gözlem, araştırmacının, kişileri sistematik ve anlamlı bir şekilde dinleyerek veri toplamasını içerir (Smit ve Onwuegbuzie, 2018, s.1). Ek olarak deneyimler, tutumlar, düşünceler, zihinsel algılar ve tepkiler gibi bilinmeyen unsurlara görüşme yöntemi aracılığıyla ulaşabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s.127). Görüşme, konunun içeriği ile belirlenmiş kurallara göre yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış olarak şekillenmektedir (Ceylan, 2022, s.62).

Veri toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme yönteminden yararlanılmıştır. Görüşme yöntemi kullanılmasının konu hakkında derin inceleme yapılabilmesi açısından uygun bir yöntem olduğu

düşünülmektedir (Berg, 2001, s.70). Görüşmede açık uçlu sorular yöneltilerek kişilerin konuya veya konu dışı durumlarla ilgili bilgilerine ulaşılabilmektedir. Verilerin analizinde betimsel analizden yararlanılmıştır. Betimsel analizin gerçekleştirilmesinin amacı, verilerin açıklanabilmesi için gerekli ilişkilere ulaşmaktır (Cin Şeker, 2020, s.132). Elde edilen gözlem ve görüşme verileri arasında bağlantılar oluşturularak açıklanması için betimsel analizden yararlanılmıştır.

Araştırmacı 01-07.07.2024 tarihleri arasında Hindiba Doğa Evi Pansiyon'unda TaTuTa gönüllüsü olarak konaklamıştır. Konaklama süresince araştırmacı tarafından gözlem yapılarak araştırma fotoğraflarla desteklenmiştir. Ayrıca literatür taraması (Seyhan ve Yılmaz, 2010; Selvi ve Demirer, 2012; Tarıncı, 2012; Ardıç Yetiş, 2018; Taşer, 2022) sonucu oluşturulmuş yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığı ile işletme yöneticilerine 11, personelle de 7 soru yöneltmiştir. Bu kapsamda katılımcılarla yüz yüze görüşülmüş ve görüşme esnasında katılımcının izniyle ses kayıtları ve notlar alınmıştır. Ses kayıtları dışında konaklama süresi boyunca araştırma konuları üzerine görüşleri de alınmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda potansiyel gönüllü misafirlere işletme hakkında bilgiler, işletmesinde sürdürülebilir turizm uygulamalarına yer vermek isteyen yönetici ve girişimcilere de alternatif fikirler sunulması hedeflenmiştir.

Bulgular ve Tartışma

Bu kısımda; Hindiba Doğa Evi yöneticileri ve personellerinin sürdürülebilirlik ve gönüllülük projesi hakkındaki görüşlerin ortaya konması amacıyla hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme soruları aracılığıyla elde edilen verilerin betimsel analiz sonucu bulguları yer almaktadır. Bulgular görüşme formundaki soru sıralamaları esas alınarak sunulmuştur. Katılımcıların doğrudan görüşlerine yer verilerek örneklendirilmiş ve araştırmacının gözlemlediği deneyimle de desteklenmiştir. Yöneticilere ve personellere sürdürülebilirlik ve gönüllük projesine dair farklı sorular sorulmuştur. Bu kapsamda yöneticilere 11, personellere 7 sorudan oluşan yapılan yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmış, katılımcıların izniyle ses kayıtları ve notlar alınmıştır. Ses kayıtları dışında otelde bulunan süre boyunca araştırma konuları üzerine görüşleri alınmıştır. Ayrıca araştırmacının bulguları araştırmacının konaklama süresi boyunca gözlemlediği deneyimlerle desteklenmiştir. İşletmede 2024 Temmuz ayında 8 personel 2 yönetici olmak üzere toplamda 10 kişi çalışmaktadır. Araştırmaya tüm ekip gönüllü katılım sağlamıştır. Katılımcıların demografik özellikleri Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Kod	Cinsiyet	Yaş	Medeni Durumu	Eğitim Durumu	Gelir Düzeyi	Turizm Sektöründe Çalışma Süresi	HDEP'te Çalışma Süresi	İşletmedeki Görevi
P1	Kadın	20-30 yaş	Bekâr	Lisans	Orta	1-3 yıl	1-3 yıl	Resepsiyon-Satış-Stok
P2	Kadın	40 yaş üzeri	Evli	İlköğretim	Orta	10 yıldan fazla	1-3 yıl	Mutfak personeli
P3	Erkek	20-30 yaş	Bekâr	Ön Lisans	Yüksek	10 yıldan fazla	1 yıldan az	Çevre ve gece resepsiyonu
P4	Erkek	40 yaş üzeri	Evli	İlköğretim	Orta	10 yıldan fazla	10 yıldan fazla	Çiftçi-Bahçıvan
P5	Kadın	30-40 yaş	Evli	İlköğretim	Orta	1 yıldan az	1 yıldan az	Kat hizmetleri görevlisi
P6	Kadın	20-30 yaş	Bekâr	Lisans	Orta	4-6 yıl	4-6 yıl	Resepsiyon-Ön büro
P7	Erkek	40 yaş üzeri	Evli	İlköğretim	Düşük	10 yıldan fazla	1 yıldan az	Aşçı
P8	Erkek	20-30 yaş	Evli	İlköğretim	Düşük	4-6 yıl	1-3 yıl	Gece görevlisi
Y1	Kadın	20-30 yaş	Bekâr	Ön Lisans	Orta	10 yıldan fazla	7-9 yıl	İşletme ortağı ve yönetici
Y2	Kadın	30-40 yaş	Bekâr	Lisans	Orta	10 yıldan fazla	7-9 yıl	Yönetici

Tablo 1'de katılımcılar personel (P1, P2, P3...) ve yönetici (Y1 ve Y2) olarak kodlanmıştır. Katılımcıların %60'ı kadınlardan oluşmaktadır. %50'si ilköğretim mezunu iken yalnızca %30'si lisans mezunudur. %70'i gelir düzeyini orta olarak belirtmiştir. Katılımcıların %80 gibi büyük bir oranı 4 yıldan fazla turizmde çalıştıklarını belirtmiş olmalarına karşın %60'ı 4 yıldan daha az süredir bu işletmede çalışmaktadır.

Yönetici Görüşmelerinin Bulguları

Yöneticilere “İşletmenizdeki çevreci ve sürdürülebilir turizm uygulamaları neler?” sorusu sorulmuştur. Y1: “Sürdürülebilir turizm belgesi 2022’de zorunlu hale geldi bizde ilk aşamayı almayı başardık. Ancak 2022’den önce de su kullanımı, enerji kullanımı, atıkların ayrıştırılması gibi çeşitli alanlarda sürdürülebilirlik adı altında olmasa da bu uygulamaları yapıyorduk. Bu açıdan bakıldığında sürdürülebilirlik aslında işletmemizin kuruluşundan bugüne bir kurum kültürü diyebilirim”. İşletme kuruluşu itibariyle sürdürülebilir politikaları benimsediği için Sürdürülebilir Turizm Belgesi almak için ciddi değişikliklere gerek duyulmadığı anlaşılmaktadır. Ekolojik bostandan elde edilen ürünlerin çoğu ihtiyacı karşıladığı, elde edilen atıkların dönüştürülerek gübre olarak kullanıldığı, sıcak su ve elektrik ihtiyacında güneş enerjisi ve elektrik panellerinin kullanıldığını, menülerin sıfır atık bilincine uygun olarak hazırlandığı ifade edilmiş ve gözlemlenmiştir.

Yöneticilere “Eko-etiketler hakkında ne düşünüyorsunuz. İşletmeniz bir eko-etikete sahip mi?” sorusu sorulmuştur. Y2: “İşletmemiz henüz bir eko etikete sahip olmamakla birlikte, kullandığımız pek çok ürün özellikle de temizlik ürünleri çevre dostu eko etiketlere sahip kimyasal içermeyen ürünlerdir.”. Yöneticiler işletmenin eko-etiket sahibi olmadığını ve sahip olmak için nasıl bir yol izlenmesi gerektiği hakkında yetersiz bilgi sahibi olduklarını belirtmişlerdir. Ancak kullanılan ürünlerin çoğunun ekolojik olduğu gözlemlenmiştir.

Yöneticilere “Yerel kalkınma ve yerel girişimcilikle ilgili düşünceleriniz neler?” sorusu sorulmuştur. Y2: “Otelimiz kırsal bir bölgede kurulmuş bir işletme olup, çalışanların büyük çoğunluğu yerel halktandır bu anlamda yerel istihdama katkı sağladığımızı düşünüyoruz. Bunun dışında otel için gerekli olan alışverişleri yerel halktan yapmayı tercih ediyoruz. Mesela kendi bostanımızda yetiştirmedığımız ürünleri ya da yeterli gelmeyen ürünleri komşu bostanlardan temin ediyoruz, yine sütü yerli bir üreticiden alıyoruz. Ayrıca dönem dönem otelde yer olmayabiliyor böyle zamanlarda gelenleri çevremizdeki konaklama işletmelerine yönlendiriyoruz.”. İşletme, destinasyon için hem yerel kalkınmaya hem de girişimciliğe destek olduğunu belirtmektedir. Ayrıca çevrede benzer konaklama işletmelerinin kurulmasına da öncü oldukları ifade edilmektedir.

Yöneticilere “Sürdürülebilir turizm ve yeşil pazarlama konusunda yerel yönetimlerle iş birliğiniz var mı?” sorusu sorulmuştur. Ayrıştırılan atıkların toplanması için bazen iş birliği içinde olduklarını belirtmişlerdir. Fakat yeterli iş birliğinin sağlanmadığı kanaatinde oldukları ifade edilmiştir. Y1: “Yerel yönetimlerin sürdürülebilir turizm ve yeşil pazarlama kapsamında çalışmaları var diye biliyorum, ancak yerel yönetimlerle bu alanda yeterli iş birliği kurulamadı”.

Yöneticilere “Su kullanımıyla ilgili politikalarınız neler?” sorusu sorulmuştur. Y2: “Otelimizin mini bar kısmında su arıtıcı mevcut buradan arıtılan suyu cam sürahilerle odalarımıza koyuyoruz. Odaların banyolarında ve ortak alanlardaki lavabolarda hem Türkçe hem de İngilizce olarak suyun dikkatli kullanılmasını hatırlatan yapıştırmalar mevcut. Odalarda check-in öncesi yapılan temizlik dışında misafirler talep etmedikçe temizlik yapılmıyor. Misafirlerimizin pek çoğu sürekli gelen kişilerden oluşuyor, otelin politikalarını bildikleri için haullarını getirenler oluyor. Bostanın sulanmasında ise damla sulama kullanıyoruz.”. Ortak lavabolarda fotoselli musluk kullanımı, bahçe için damla sulama ve su arıtıcısı kullanımı gibi uygulamalarla su kullanımını en aza indirmeye çalışan politikaların yer aldığı gözlemlenmiştir.

Yöneticilere “Enerji kullanımıyla ilgili politikalarınız neler?” sorusu sorulmuştur. Y2: “Elektriğinizi ve sıcak suyumuzu kendimiz üretmek için güneş panellerinden faydalanıyoruz. Ortak alanlarda fotoselli aydınlatmalar kullanıyoruz. Hem odalarda hem de ortak alanlarda gereksiz elektrik kullanımını engellemeye dair çıkartmalar var. Bahçe aydınlatmalarında da gündüz güneş enerjisini depolayıp gece kullanan lambalar kullanılıyor.”. İşletmenin çevre koruma bilinciyle hareket eden uygulamalara sahip olduğu ve büyük bir işletme olmadığı için de bu uygulamaları daha kolay yönetebildiği gözlemlenmektedir. Konaklayan misafirlerin de bu bilinçle hareket etmeleri için uyarıcı yapıştırmalar yerleştirildiği gözlemlenmiştir.

Yöneticilere “Atık dönüşümüyle ilgili politikalarınız neler?” sorusu sorulmuştur. Y1: “Atık dönüşümünde temel hedefimiz hiçbir israfa yol açmadan tüm atıkları ayrıştırmak. Bu amaçla bahçenin çeşitli yerlerine çöp ayrıştırma kovaları koyuldu. Bunun dışında özellikle atığın en fazla çıktığı alan olan mutfakta artık yemekler işletmemizdeki köpeklere verilmek üzere ayrıştırılırken sebze artıkları çay posaları gibi daha organik sayılabilecek atıklar da kompost yapılmak üzere bostanımızda yer alan gönüllülerimizle birlikte yaptığımız kompost çukurlarına

dökülüyor böylece doğal gübre elde ediliyor.". İşletmenin kendi ürününü üretip kendi atığını yok etme çerçevesinde uygulamalar geliştirdiği anlaşılmaktadır. Doğaya zarar vermeden atığı dönüştürmeye çalışarak hem misafirlere hem de çalışan personele farkındalık sağlanmaktadır.

Yöneticilere *"İşletmenizde misafirlerinizi çevre ve sorumlu turizm konusunda bilinçlendirici uygulamalarınız var mı?"* sorusu sorulmuştur. Y1: *"Odaların banyolarında ve elektrik prizlerinin yanlarında Türkçe ve İngilizce olmak üzere israfi önleyici bilgilendirilmeler yapıldı. Restoran kısmında sunulan yemeklerin içeriğini anlatan bir afişimiz mevcut. Zaten bizi tercih eden misafirler genellikle günlük hayatlarında da sürdürülebilir hayat tarzını benimseyen çevreye duyarlı kişiler".* Misafirlere hatırlatıcı nitelikte bilgilendirmeler içeren afişlerin sunulduğu anlaşılmaktadır.

Yöneticilere *"Misafirlerinizden çevreye duyarlı uygulamalar ile ilgili ne tür tepkiler alıyorsunuz?"* sorusu sorulmuştur. Y2: *"İşletmemizi tercih eden misafirlerimiz çevre dostu uygulamalarımızı bilerek geliyor zaten gelen müşterilerin pek çoğu yıllardır bizi tercih eden insanlar olduğu için bazen farklı görüşler ve bakış açılarıyla da çevreye duyarlı uygulamalara katkı da bulunabiliyorlar. Bu açıdan olumlu tepkiler alıyoruz diyebilirim".* Personeller ve yöneticiler, misafirlerin işletmedeki çevreye duyarlı uygulamaları desteklediklerini ve olumlu tutumlar sergilediklerini ifade etmişlerdir.

Yöneticilere *"Sürdürülebilir turizm belgesine sahip olmanızın işletmenizdeki doluluk oranını etkilediğini düşünüyor musunuz?"* sorusu sorulmuştur. Y1: *"Sürdürülebilir turizm belgesinden önce de işletmede sürdürülebilir uygulamalar yapıyordu bu açıdan sürdürülebilirlik belgesi yapılan uygulamalara resmiyet kazandırdı diyebilirim. Zaten bu belgeyi alalı 2 yıl oldu yani yeniyiz. Bu nedenle doluluk oranlarımızda sürdürülebilir turizm belgesi almış olmanın bir etkisi olup olmadığından emin değilim"* belirtirken diğer yönetici Y2: *"Misafirlerin pek çoğu sürdürülebilir turizm işletmesi olduğumuzu biliyor ve sırf bu nedenle gelen misafirlerimiz var. Sürdürülebilirlik belgesinin otel doluluk oranımızı etkilediğini düşünüyorum."* belirtmektedir. Sürdürülebilir Turizm Belgesi'ne sahip olmanın işletmenin doluluk oranına yansıyor yansımadığının tam olarak belirlenemediği anlaşılmaktadır. Bunun nedeninin belgenin yaklaşık 2 yıl önce alınması ve işletmenin küçük ölçekli konaklama işletmesi olması sebebiyle misafirlerin işletme tercihini ne düzeyde etkilediğinin belirlenmesini güçleştirmesi olabileceği düşünülmektedir.

Yöneticilere *"TaTuTa projesine katılma nedeniniz nedir? TaTuTa projesine katılımın işletmenizdeki doluluk oranını etkilediğini düşünüyor musunuz?"* sorusu sorulmuştur. Y1: *"Bu gönüllülük projesinin uluslararası boyutta olması ve bölgenin ekolojik turizme uygun olması katılma nedenleri arasında. Bu projenin doluluk oranlarımıza etki üzerinde bir fikrim yok çünkü bunu ölçemeyiz ama illaki gelen gönüllüler yaptıkları paylaşımlarla veya çevrelerine anlattıklarıyla bir etkileşime neden olmuşlardır. Bu tarım gönüllülüğü oda doluluk oranımız üzerinde etkili oldu mu bilemem ama hem benim hem de personelin bilgi birikimini değiştirdiğini düşünüyorum."* Sosyal medyada yapılan paylaşımlar ile daha hızlı ve kolay etkileşim sağlayarak işletmenin tanıtımının artabileceği belirtilmiştir.

Personel Görüşmelerinin Bulguları

Personele *"Sürdürülebilir turizm hakkındaki görüşleriniz nelerdir?"* sorusu sorulmuştur. Personeller işletme içerisinde sürdürülebilir uygulamaları gerçekleştirdiklerini, sürdürülebilirlik belgesini almadan önce de işletme için aynı politikayı uyguladıklarını belirtmişlerdir. Konuyla ilgili katılımcı P1: *"KTB konaklama işletmeleri için sürdürülebilirlik belgesini 2022 yılında zorunlu tuttu ancak biz bu belge zorunlu olmadan önce de sürdürülebilirliğe dair uygulamalar yapmaktaydık. Atıklarımızı ayrıştırıyorduk, kompostlarımızı ayırıyorduk, bir kompost çukurumuz vardı. Ancak bu belge zorunlu olduktan sonra birinci aşama olan yenileme kısmını alabildik bu alan hemen öyle tüm uygulamaları yapıp adapte olunabilecek bir alan değil zamana yaymak gerekiyor. Yine de işletme ve personel olarak sürdürülebilirlikle ilgili iyi ilerlediğimizi, kendimizi bu alanda hızlı dönüştürdüğümüzü düşünüyorum. Örneğin odalarda plastik şişe yerine cam sürahiler konuldu. İnsanların kafalarında bir şeyleri değiştirmek kolay değil ve biz işletme olarak bu bilinci yavaş yavaş oluşturuyoruz. Mesela çalışanlarımız neyin ayrıştırılıp ayrıştırılmayacağını, neyin çöpe atılıp neyin çöp olmadığını neyin komposta gidip gidemeyeceğini öğrendiler. Filtre kahvenin çayın posasını atmıyorlar, şarap şişesinin mantarının gübre olabileceğini biliyorlar, cam şişelerin atılmayacağını geri dönüştürülebileceğini biliyorlar. Herkes burada sürdürülebilirlik konusunda bir farkındalık kazandı."* Diğer bir katılımcı P2: *"Sürdürülebilir turizm bence israf etmemek anlamına geliyor. Biz mutfakta atıkları ayrıştırmak için kovalar*

koyduk yemek artıklarını hayvanlar için ayırıyoruz plastik cam gibi malzemeleri ayrı bir yerde biriktirip belediyeye teslim ediyoruz çay artıkları, yumurta kabukları, sebze artıkları gibi şeyleri de komposta gönderiyoruz. Doğadan yetişen ısrırgan otlarından ekme yapıyoruz, limon kabuklarını reçel yapıyoruz, yöremize özel kabalak otlarından sarma yapıyoruz, doğal şekilde büyümüş semizotlarından meze yapıyoruz.” görüşünü belirtmiştir. Personellerin sürdürülebilirlik konusunda işletme politikalarını dikkate alarak uygulamaları gerçekleştirdikleri ve sürdürülebilir olmanın önemini kavradıkları anlaşılmaktadır.

Personele “Sürdürülebilir turizm ve çevreci politikalar kapsamında eğitim aldınız mı?” sorusu sorulmuştur. Demografik özelliklerde de belirtildiği gibi personellerin yarısı ilköğretim mezunundan oluşmaktadır. Ancak personellere ihtiyaç halinde eğitim verilebildiği göz önüne alınarak bu soru yöneltilmiştir. Personellerin tamamı sürdürülebilir turizm ve çevre politikaları hakkında bir eğitim almadıklarını belirtmişlerdir. Bu konuda katılımcı P6: “Belge alım aşamasında kısa süreli olsa bir danışmandan bilgi aldık ancak bu eğitim akademik bir eğitim değildi. Ancak bu alanda diğer otellerin neler yaptığını araştırmaya ve kendimizi eğitmeye devam ediyoruz.”. Personelin sürdürülebilir turizm ve çevre politikaları hakkında gelişmeleri takip ederek kendini geliştirmeye çalıştığı anlaşılmaktadır.

Personele “Misafirlerinizden çevreye duyarlı uygulamalar ile ilgili ne tür tepkiler alıyorsunuz?” sorusu sorulmuştur. Personeller tarafından misafirlerin çevreci tutumlarının genellikle bilinçli ve işletmeyle uyumlu oldukları anlaşılmaktadır. Konuyla ilgili katılımcı P3: “Misafirler bize yardımcı oluyorlar, mesela kendi yanlarında getirdikleri şişeleri bile ayrıştırıp bize getiriyorlar, burası bilinçli kişilerin geldiği bir işletme.” ve P4: “Olumlu tepkiler alıyorum. Bostanı çok beğeniyorlar merak ediyorlar gelip ürünleri toplamak yetiştirilişleriyle ilgili bilgi almak istiyorlar, satın almak isteyen oluyor.”. Personeller genellikle işletmeye gelen misafirlerin işletme politikası ve uygulamaları hakkında daha önce bilgi edindiklerini ve bu bilinçle konaklamak istediklerini daha sonra olumlu dönütlerle karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Misafirlerin çevreci tutumu hakkındaki personel görüşlerinin tamamının olumlu olduğu görülmektedir.

Personele “Bulduğunuz departmanda su kullanımıyla ilgili uygulamalarınız ve önerileriniz neler?” sorusu sorulmuştur. Farklı departmanlarda çalışan personellerin kendi departmanlarında ve diğer departman birimlerinde suyu boşa harcamamaya çalıştıkları anlaşılmaktadır. Özellikle su kullanımının daha fazla olduğu mutfak, kat hizmetleri ve bahçe-çevre departmanlarında çalışan personeller su kullanımında israfı önlemek ve sürdürülebilirlik için bazı uygulamalar yaptıklarını belirtmiştir. Örneğin katılımcı P4: “Bostanda vahşi sulamadan uzak duruyoruz, damla sulama kullanıyoruz. Sulamayı en yüksek verimi alacağımız gün doğumu ve batımı saatlerinde yapmaya gayret ediyoruz” ve P5: “Temizlikte yoğun kimyasal kullanımı yok zaten kullandığımız temizlik ürünleri de doğal içerikli olarak seçiliyor. Gerekecekçe deterjan kullanmamaya çalışıyorum mikro fiber bezlerle beyaz sirke karbonat gibi malzemelerle temizlik yapıyorum. Odalarda yarım kalan sürahilerin sularını lavaboya dökmüyorum ağaçların diplerine döküyorum. Susuzluk çok kötü o yüzden varken değerini bilmek gerekiyor”. Sürdürülebilirlik için su kullanımına önem verildiğini kendi departmanlarından örneklerle açıklayan personellerin su tasarrufu bilincinde olduğu anlaşılmaktadır. İşletmede su tasarrufu sağlayan musluk kullanımına da önem verildiği görülmüştür.

Personele “Bulduğunuz departmanda enerji kullanımıyla ilgili uygulamalarınız ve önerileriniz neler?” sorusu sorulmuştur. Araştırmacı tarafından fotoğraflanan görsellerden de görüleceği üzere işletmede enerji için güneş panellerinden de yararlanılmaktadır. Bu konuda katılımcı P6: “Resepsiyon ön büro kısmında kullanılan elektriğin bir kısmı güneş enerjisinden sağlanıyor. Elektrik prizlerinin yanında da kullanıma dikkat edilmesi konusunda uyarılar var. Otelin ortak kullanım alanlarında genellikle sensörlü ışıklandırma söz konusu.”. İşletmede misafirlerin görebileceği alanlarda tasarrufa yönelik çeşitli uyarıların yer aldığı görülmektedir. Ayrıca personelin gece geç saatte kullanılmayacak elektrikli cihazları (çay makinesi gibi) kapattığı ve tasarruflu aydınlatmaların kullanıldığı gözlemlenmiştir.

Personele “Bulduğunuz departmanda atık dönüşümüyle ilgili uygulamalarınız ve önerileriniz neler?” sorusu sorulmuştur. Her departmanda farklı atıkların oluştuğu, bu atıkların ayrıştırılarak mümkünse dönüşümünün sağlandığı görülmüştür. Örneğin, resepsiyonda kağıtların çift yönlü kullanılmasına özen gösterilmektedir. İşletme içerisindeki ayrıştırmayı kolaylaştıran çöpler bahçede de çevre temizliğini korumayı hedeflemektedir. P8: “Otelin genel alanlarında geri dönüşüm alanları var doldukça onları belediyeye teslim ediyoruz. Ateş çukurundaki külleri bostanda kullanıyorlar onları bir yerde topluyoruz”.

Kullanılmış kahve posaları da kompost edilmektedir. Katılımcı P4: *“Otelin mutfağında atılan yumurta kabukları sebze meyve kalıntıları, posalar bostan kısmına gelir burada 3 tane kompost çukurumuz var orada doğal gübreye dönüştürüyoruz. Bostanda ilaçlama yapılmıyor o yüzden ateş çukurundan çıkan odun külünü bitkilerin dibine dökerek haşereleri uzak tutuyorum. Bunun dışında kurumuş yaprakları ve talaşı da haşerelerle mücadelede kullanıyoruz.”*. Son kullanma tarihlerine dikkat edilerek stoklanan ürünlerle de israf ve atık oluşumunu minimuma indirmek hedeflenmiştir. Plastik atığa sebep olacak ürün kullanımını en aza indirerek mümkünse cam kullanımına yöneldiği anlaşılmaktadır.

Personele *“TaTuTa projesi ile ilgili görüşleriniz nedir?”* sorusu sorulmuştur. İşletmenin tüm personelinin TaTuTa projesinden memnun oldukları, proje için gelen gönüllülerle iyi vakit geçirdikleri, kültürel alışverişte buldukları anlaşılmaktadır. Konuyla ilgili katılımcı P7: *“Gönüllüler genellikle bostan kısmında çalışıyor ama hava şartlarının müsait olmadığı zamanlar ya da kendileri dilediklerinde mutfakta da çalışabiliyorlar. Tarifleri merak ediyorlar yeni şeyler öğrenmeye hevesliler. İşletmeye fayda sağladıkları kanaatindeyim.”*.

Bu araştırma, sürdürülebilirlik çerçevesinde Hindiba Doğa Evi'nin çevre ve gönüllülük odaklı uygulamalarını inceleyerek turizmde sürdürülebilirliğin nasıl sağlanabileceğine dair önemli veriler sunmaktadır. İşletmenin sürdürülebilir turizm ilkelerini benimseyerek enerji ve su tasarrufu, atık yönetimi, yerel kalkınma ve gönüllülük projelerine katılım gibi çevreci uygulamaları hayata geçirdiği görülmektedir. Bu bulgular literatürde yer alan diğer sürdürülebilir turizm uygulamalarına yönelik çalışmalarla (Civelek vd., 2014; Tuncer ve Bakırcı, 2021) büyük ölçüde örtüşmektedir. Bu çalışmalar, sürdürülebilir turizm işletmelerinin çevresel farkındalığa önem verdiğini ve yerel ekonomiye katkı sağladığını göstermektedir. Hindiba Doğa Evi, yerel halkla iş birliği içerisinde ekolojik ürün tedarik etmekte ve bölgedeki turizmi canlandırmaktadır. Gönüllülük projelerine katılımın işletme ve personel üzerindeki etkisi de önemli bir bulgu olarak ortaya çıkmaktadır. Hindiba Doğa Evi'nin TaTuTa projesine katılımı, işletme çalışanlarının çevre bilincini artırmış ve misafir deneyimlerini zenginleştirmiştir. Literatürdeki benzer çalışmalar da gönüllülük projelerinin sürdürülebilir turizme önemli katkılar sunduğunu ve yerel halkla etkileşimi artırdığını göstermektedir (Şahbudak ve Şimşek, 2017; Yıldırım, 2018). Ancak Hindiba Doğa Evi'nin sürdürülebilirlik süreçlerini daha da geliştirmek için eko-etiketler konusunda bilgi edinmesi, yerel yönetimlerle iş birliğini artırması ve çalışanların eğitimi konusunda adımlar atması önerilmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Turistlerin bilinçli ve çevreci hareket etmesiyle sürdürülebilir uygulamaları destekleyen işletmeleri tercih etme eğilimindeki artış, turizm sektöründe yeni gelişmelere ivme kazandırmıştır. Gönüllülük projelerinin artması, konaklama işletmelerinin sürdürülebilirlik politikalarını işletmelerinde uygulamaları ve Sürdürülebilir Turizm Belgesi'nin önem kazanması, işletmelerin rakipleriyle rekabetinde etkili olan faktörler arasında yer almaktadır. Küresel ısınma, su kıtlığı, açlık, enerji tüketimi ve atıkların çevreye verdiği zararlar nedeni ile olumsuz etkilere yol açabilen işletme politikaları, sürdürülebilirlik çerçevesinde yeniden düzenlenerek turistlerin çevre dostu işletmeleri tercih etmelerinde kolaylık sağlayan belgelendirmeler yapılmaya başlanmıştır. Bu uygulamalara işletmesinde yer veren Hindiba Doğa Evi Pansiyon'un sürdürülebilirlik ve gönüllülük projesi hakkındaki politikaları ve yaklaşımlarının anlaşılmasına yönelik gözlem ve görüşmelerin analiz edildiği bu araştırmanın, sektöre, araştırmacılara ve potansiyel ziyaretçilere yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmanın sonucunda elde edilen bulgular ile işletme yönetici ve personelinin sürdürülebilir uygulamaları hem kendi departmanlarında hem de diğer departmanlarda uyguladığı ve benimsedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Hindiba Doğa Evi Pansiyon'unda enerji ve sıcak su ihtiyacının güneş enerjisinden sağlandığı, atıkların kompost edilerek gübre haline getirildiği ve gübre haline getirilemeyecek olan atıkların da ayrıştırılarak belediyeye teslim edildiği belirlenmiştir. Ayrıca menülerin israfı azaltacak şekilde düzenlendiği, işletme içerisine yerleştirilen tasarruf hatırlatıcı etiketlerle israfın önüne geçilmesinin hedeflendiği, çoğu ihtiyacın bostandan elde edildiği ve gönüllülerin de buradaki faaliyetlere katılabildiği, bostandan elde edilemeyen ürünler için ise yerel halktan ürün alınarak yerel kalkınmaya da destek sağlandığı belirlenmiştir. Ayrıca işletme personelinin büyük çoğunluğu yerel halktan oluşmaktadır. Civelek vd., (2014), Muğla'da işletilen TaTuTa

çiftliklerinde sürdürülebilirlik uygulamalarının; yerel halkın istihdamı, çöplerin ayrıştırılması, alternatif enerji kaynaklarının kullanılması ve organik tarımın yapılması olarak belirlenen araştırma sonuçları ile bu araştırma sonuçlarının benzerlik gösterdiği söylenebilmektedir.

Bu araştırma sonucunda musluk ve lamba gibi kullanımlarda tasarruflu ürünlerin tercih edildiği, sebze ve meyve yıkamada kullanılan suların bahçede kullanıldığı, temizlik ürünlerinde de ekolojik ürünlerin tercih edildiği ve gönüllülük projelerinde yer almanın işletme politikasıyla uyumlu olduğu gibi sonuçlar gözlenmiş ve görüşmelerle ortaya konulmuştur. Tuncer ve Bakırcı (2021), ekolojik çiftliklerde yaptığı araştırmada katılımcıların "sürdürülebilirlik" bileşeni hakkındaki olumlu görüşlerinin, çiftlik turizminin doğaya ve ekolojik kaynaklara zarar vermediği sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırma sonucunda da gözlem ve görüşme sonuçlarına dayanarak Hindiba Doğa Evi'nde doğanın ve ekolojik kaynakların sürdürülebilir kullanıldığı söylenebilmektedir.

Gönüllülük projelerinin turistlerin ilgisini daha fazla çekeceği ve gelecekte daha yaygın hale gelebileceği düşünülmektedir. Bu doğrultuda gönüllük projelerinin yaygınlaştırılması ve bu projeler hakkında bilgilendirme çalışmalarının (reklam ve seminer gibi) artırılması önerilmektedir. Araştırmacılara gönüllülük projelerinde ve bu projelere destek veren işletmelerde hangi uygulamaların yapıldığının (örn. diğer işletmelerde sunulan mevcut ya da farklı uygulamaların belirlenmesi ve uygulamalar hakkında misafir dönütlerinin değerlendirilmesi gibi) ortaya konulması için daha fazla araştırma gerçekleştirmeleri önerilmektedir. Yerel yönetimlerle iş birliğinin artırılması, potansiyel misafirler için proje ve işletme uygulamaları hakkında bilgilendirici tanıtımların yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Etik Beyan

"Turistik Ürün Çeşitlendirmesine Yönelik Bir Araştırma: Hindiba Doğa Evi Örneği" başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel kurallara, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.

Kaynakça

- Ahmadova, S., & Akova, O. (2016). Türkiye'de Organik Eko-Turizm Çiftlikleri Üzerine Bir Araştırma. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 14-29. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/joiss/issue/30778/323585>
- Akın, A., Adnan, A., Baş, M., & Karakan, H. İ. (2021). Pandemi Döneminde Tatuta Çiftliklerinin Uyguladığı Stratejiler. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 1896-1911. DOI: 10.26677/Tr1010.2021.825
- Akram, U., Lavuri, R., Bilal, M., Hameed, I., & Byun, J. (2024). Exploring The Roles Of Green Marketing Tools And Green Motives On Green Purchase Intention In Sustainable Tourism Destinations: A Cross-Cultural Study. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 44(1), 453-471. DOI:10.1080/10548408.2023.2293022
- Ardıç Yetiş, Ş. (2018). Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Küçük Ölçekli Konaklama İşletmelerinde Yeşil Pazarlama Uygulamaları. *Gümüşhane University Electronic Journal of the Institute of Social Science/Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 9(23).
- Artuğer, S., Özkoç, A. G., & Kendir, H. (2013). Ta-Tu-Ta (Tarım-Turizm-Takas) Çiftliklerinin Pazarlanması ve Tanıtılması İçin Öneriler. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 3(1), 01-05.
- Ateş, H. Ç. (2024). Effects of Ecological Farms on Neighbouring Farmers: The Example of Lisinia Nature Ecological Farm. *International Journal of Sustainable Agricultural Management and Informatics*, 10(4), 443-458. DOI: 10.1504/IJSAMI.2024.141849
- Baloch, Q. B., Shah, S. N., Iqbal, N., Sheeraz, M., Asadullah, M., Mahar, S., & Khan, A. U. (2023). Impact Of Tourism Development Upon Environmental Sustainability: A Suggested Framework For Sustainable Ecotourism. *Environ Sci Pollut Res Int.*, 30(3), 5917-5930. DOI:10.1007/s11356-022-22496-w

- Berg, B. L. (2001). *Qualitative Research Methods for The Social Sciences*. Boston: Allyn And Bacon.
- Ceylan, Y. (2022). *Pazarlama iletişiminde bütüncül kanal stratejisi: Yapılandırılmış görüşme yöntemiyle bir inceleme*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Chin, C.-H., Chin, C.-L., & Wong, W.-M. (2018). The Implementation of Green Marketing Tools in Rural Tourism: The Readiness of Tourists? *Journal of Hospitality Marketing & Management*, 27(3), 261-280. DOI:10.1080/19368623.2017.1359723
- Cin Şeker, Z. (2020). Dinleme ve Konuşma Becerilerine Yönelik Lisansüstü Tezlerin Anahtar Kelimeleri Üzerine Bir İnceleme: Betimsel Analiz. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 19, 128-140. DOI:10.29000/Rumelide.752206.
- Civelek, M. (2013). *Sürdürülebilirlik Kapsamında Agro-Turizm ve Kırsal Kalkınma İlişkisi: Muğla Yöresindeki Tatuta Çiftliklerinin Agro-Turizm Potansiyeli Yönünden Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği, Muğla.
- Civelek, M., Dalgın, T., & Çeken, H. (2014). Agro-Turizm ve Sürdürülebilirlik İlişkisi: Muğla Yöresindeki TaTuTa Çiftliklerinde Bir Araştırma. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 1(3), 22-32. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/touraj/issue/16604/173149>
- Deniz, T. (2019). Turizm ve Biyoçeşitlilik. *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 323-339.
- Hindiba Doğa Evi, 2024. <https://www.hindibadogaevi.com/> (02.11.2024).
- Kafa, N., & Korkmaz, H. (2018). Turizmde Sosyal Girişimcilik Örneği Olarak Tatuta Projesi: Bir Örnek Olay İncelemesi. *7th International Conference On Business Administration (ICBA)*, (ss. 146-155). Çanakkale.
- Karataş, T. İ. (2023). *Sürdürülebilir Bir Ekoturizm için Ekoköy Geliştirme: Doğanbey Örnek Olay İncelemesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Ankara.
- Kaymaz, Ç. K., & Birinci, S. (2018). Agriturizm ve Agroturizmin Tatuta (Tarım-Turizm-Takas) Kapsamında Değerlendirilmesi ve Uzundere-Tortum İlçelerinde Kırsal Kalkınmaya Etkisi. *Uluslararası Tarım ve Doğa Bilimleri Dergisi*, 1(2), 115-126.
- Köklü, N. (1994). Örnek Olay Çalışma Metotları. Ankara Üniversitesi Akademik Arşiv Sistemi. <https://Dspace.Ankara.Edu.Tr/Server/Api/Core/Bitstreams/1052f5b1-4079-4816-A830-Ce8a7660ec34/Content>
- Lodico, M. G., Spaulding, D. T., & Voegtler, K. H. (2006). *Methods in Educational Research: From Theory to Practice*. San Francisco: John Wiley & Sons, Inc. Jossey-Bass A Wiley Imprint.
- Lumbanraja, P., Lubis, A. N., & Hasibuan, B. K. (2019). Sustaining Lake Toba's tourism: Role of creative industry, green tourism marketing and tourism experience. *Asian Journal of Business and Accounting*, 12(1), 257-278. DOI:10.22452/ajba.vol12no1.9
- Mcintosh, A., & Campbell, T. (2001). Willing Workers on Organic Farms (WWOOF): A Neglected Aspect Of Farm Tourism in New Zealand. *Journal of Sustainable Tourism*, 9(2), 111-127. DOI:10.1080/09669580108667393
- Meler, M., & Ham, M. (2012). *Green Marketing for Green Tourism*. Proceedings in Tourism & Hospitality Management, 3-5 May 2012, Hotel Ambassador in Opatija, ss. 130-139.
- Nilsson, P. A. (2002). Staying on Farms, an Ideological Background. *Annals of Tourism Research*, 29(1), 7-24. DOI:10.1016/S0160-7383(00)00081-5
- Özdemir, Ö., Akyürek, S., & Kutukız, D. (2019). TaTuTa Çiftliklerini Ziyaret Eden Turistlerin Çevrimiçi Yorumlarının İncelenmesi. *Turizm ve Araştırma Dergisi*, 8(1), 106-126.

- Pan, S.-Y., Gao, M., Kim, H., Shah, K. J., Pei, S.-L., & Chiang, P.-C. (2018). Advances And Challenges In Sustainable Tourism Toward A Green Economy. *Science of the Total Environment*, 635, 452-469. DOI:10.1016/j.scitotenv.2018.04.134
- Poyraz, Y. (2019). *TaTuTa'ya Bağlı Çiftliklerde Alternatif Yaşam Deneyimi, Ekotopya Düşüncesi ve Gönüllülük Motivasyonu*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İletişim Bilimleri, İstanbul.
- Rabbany, G., Afrin, S., Rahman, A., Islam, F. & Hoque, F. (2013). Environmental Effects of Tourism. *American Journal of Environment, Energy and Power Research*, 1(7), 117-130.
- Seale, C. (1999). Quality in Qualitative Research. *Qualitative Inquiry*, 4(5), 465-478. DOI:10.1177/107780049900500402
- Seidman, I. (2006). *Interviewing as Qualitative Research: A Guide for Researchers in Education and The Social Sciences* (3. Baskı). New York: Teachers College Press.
- Selvi, M. S., & Demirer, D. (2012). Ekolojik Tatil Çiftliklerinin TaTuTa Projesi Deneyimine İlişkin Örnek Olay İncelemesi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 23(2), 187-202.
- Seyhan, G., & Yılmaz, B. S. (2010). Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Konaklama İşletmelerinde Yeşil Pazarlama: Calista Luxury Resort Hotel. *Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 11(1), 51-74.
- Smit, B., & Onwuegbuzie, A. J. (2018). Observations in Qualitative Inquiry: When What You See Is Not What You See. *International Journal of Qualitative Methods*, 17(1), 1-3. DOI: 10.1177/1609406918816766
- Streimikiene, D., Svagzdiene, B., Jasinskas, E., & Simanavicius, A. (2021). Sustainable Tourism Development and Competitiveness: The Systematic Literature Review. *Sustainable Development*, 29, 259-271. DOI:10.1002/sd.2133
- Sunlu, U. (2003). Environmental Impacts Of Tourism. D. Camarda, & L. Grassini içinde, Local resources and global trades: Environments and agriculture in the Mediterranean (s. 263-270). Bari: CIHEAM: Options Méditerranéennes: Série A. Séminaires Méditerranéens; n. 57. <http://om.ciheam.org/article.php?IDPDF=4001977>
- Şahbudak, E., & Şimşek, O. (2017). An Alternative Ecological Life Model: TaTuTa Project (Agricultural Tourism and Volunteer Knowledge, Experience Exchange on Ecological Farms). *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 7(3), 313-332. DOI:10.26579/jocress-7.3.21
- Tarıncı, A. (2012). Otel İşletmelerinde Yeşil Pazarlama Uygulamalarına İlişkin Yönetici ve İş gören Tutumlarının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Taşer, Z. (2022). Yeşil pazarlama kapsamında otel işletmelerinin yiyecek ve içecek departmanlarında uygulanan atık yönetimi: Afyonkarahisar ili örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- TaTuTa, 2025. <https://www.wwoofturkey.org/tr/hosts> (11.02.2025).
- Thakkar, R. (2021). Green Marketing and Sustainable Development Challenges and Opportunities. *International Journal of Management, Public Policy and Research*, 1(1), 15-23.
- Tuncer, B., & Bakırcı, M. (2021). Ekolojik Çiftliklerin Entegre Kırsal Turizm Bağlamında Analizi: Muğla İli Örneği. *Coğrafya Dergisi*, 42, 85-100. DOI: 10.26650/JGEOG2020-824039
- Uğurlar, A. (2017). Turizmde Sürdürülebilirlik: Bir Ölçülebilirlik Aracı Olarak Göstergelerin Önemi. *Kent Araştırmaları Dergisi*, 21(8), 118-140.
- WOOOF, 2024. <https://wwooof.net/about/> (03.11.2024).

- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (12.Baskı). Ankara: Seçkin Kitabevi.
- Yıldırım, G. (2018). *Kırsal Turizm Kapsamında Türkiye’de Çiftlik Turizmin Değerlendirilmesi: TaTuTa Çiftlikleri Örneği*.
Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği, Konya.
- Yıldız, D. (2024). WWOOF Türkiye Ağındaki Ekolojik Çiftliklerin Mevcut Durumu ve Orman Köylerine Entegrasyonu. *Turar Turizm ve Araştırma Dergisi*, 13(2), 180-208.
- Zhang, W., Wu, Y., Luo, R., & Wang, Y. (2023). Sustainable Strategies For Green Supply Chain Within The Platform Economy Consider Subsidies and Marketing Efforts. *PLoS One.*, 18(11), 1-22. DOI:10.1371/journal.pone.0292349